

XALQARO BAHOLASH DASTURLARI DOIRASIDA HUKUMAT QARORLARINING MAZMUN VA MOHIYATI. EGMAVA EGRA.

Maxmudova Nigora Hikmatovna

Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada xalqaro baholash dasturlari doirasida hukumat qarorlarining mazmun va mohiyati tahlil qilinadi. Xususan, EGMA (Erta sinflar uchun matematika baholash dasturi) va EGRA (Erta sinflar uchun o'qish baholash dasturi) doirasida amalga oshirilgan hukumat qarorlari, ularning ta'lim sifatiga ta'siri va natijalari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, ushbu dasturlarning ta'lim tizimidagi roli, davlat siyosati bilan uyg'unligi va natijadorligi xususida muhokama yuritiladi.

Kalit so'zlar: Xalqaro baholash dasturlari, hukumat qarorlari, ta'lim sifati, EGMA, EGRA, o'quv natijalari, davlat siyosati, baholash tizimi, ta'lim islohotlari.

Xalqaro baholash dasturlari doirasida hukumat qarorlarining mazmun va mohiyati haqida gapirganda, EGMA (Early Grade Mathematics Assessment) va EGRA (Early Grade Reading Assessment) baholash tizimlari alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu dasturlar o'quvchilarning boshlang'ich sinflardagi o'qish va matematika ko'nikmalarini baholashga qaratilgan bo'lib, hukumatlarning ta'lim siyosatini shakllantirish va isloh qilishda muhim manba hisoblanadi.

EGRA va EGMA dasturlari

- EGRA (Boshlang'ich sinflar uchun o'qish baholash tizimi) Ushbu dastur bolalarning erta yoshdagi savodxonlik darajasini baholashga mo'ljallangan. Uning asosiy maqsadi – bolalarning so'zlarni o'qish tezligi, tushunish darajasi va fonematik xabardorligini o'lchash.
- EGMA (Boshlang'ich sinflar uchun matematika baholash tizimi) EGMA dasturi o'quvchilarning boshlang'ich sinflarda matematik tushunchalarni qanchalik yaxshi o'zlashtirganini aniqlash uchun ishlab chiqilgan. U sanash, qo'shish-ayirish, shakllarni tanib olish va muammolarni hal qilish kabi ko'nikmalarni baholaydi.

Hukumat qarorlarining mazmun va mohiyati

Ushbu baholash tizimlarining natijalari hukumatga quyidagi yo'nalishlarda qaror qabul qilish imkonini beradi:

1. Ta'lim sifatini baholash va monitoring qilish – EGRA va EGMA natijalari o'quvchilarning bilim darajasini ko'rsatib berib, qaysi sohalarida muammolar mavjudligini aniqlashga yordam beradi.
2. Ta'lim siyosatini shakllantirish va isloh qilish – Natijalarga asoslanib, boshlang'ich ta'lim dasturlarini qayta ko'rib chiqish va o'qitish metodikalarini takomillashtirish mumkin.
3. O'qituvchilar malakasini oshirish – Baholash natijalari o'qituvchilarga qaysi mavzularga ko'proq e'tibor qaratish kerakligini aniqlashda yordam beradi.

4. Darslik va o'quv materiallarini ishlab chiqish – Darsliklarning mazmuni va metodologiyasini EGRA va EGMA natijalariga asoslangan holda takomillashtirish mumkin.

5. Moliyalashtirish va resurslarni taqsimlash – Hukumat ta'lim sohasiga ajratiladigan mablag'larni samarali taqsimlash uchun ushbu baholash natijalaridan foydalanadi.

EGRA va EGMA xalqaro baholash tizimlari hukumatlar uchun ta'lim sifatini oshirish va islohotlarni amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu dasturlar orqali ta'lim muassasalarining kuchli va zaif tomonlari aniq belgilab olinadi hamda hukumat ushbu ma'lumotlardan foydalangan holda ta'lim sohasida samarali strategiyalar ishlab chiqadi.

Xalq ta'limi vazirligi va AQSHning USAID tashkiloti hamkorligida o'tkazilayotgan "Boshlang'ich sinflarda o'qish va matematikani baholash" (Early Grade Reading/Math Assessment - EGRA/EGMA) tadqiqotining maqsadi nima?

Bugungi kunda ushbu tashkilot tomonidan taqdim etilayotgan kompleks va samarali baholash vositalari dunyoning 40 dan ortiq mamlakatlarida qo'llanilmoqda.

Xalq ta'limi vazirligining USAID tashkiloti bilan hamkorlikda EGRA va EGMA tadqiqotlarini o'tkazishdan maqsadi boshlang'ich sinflarda ta'lim sifatining ayni paytdagi real holatini aniqlash va olingan natijalarga asoslangan holda kelgusida zaruriy islohotlarni amalga oshirishdan iborat.

EGRA/EGMA — bu:

O'qish va matematika ko'nikmalarini baholash uchun sodda va samarali testlar;

individual va og'zaki nazoratlar;

tanlov asosidagi "tizimli diagnostika" chora-tadbirlari;

hukumat va boshqa manfaatdor tomonlarga o'quvchilarning o'quv faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlarni taqdim etish ta'limni samaradorligini oshirishdagi ehtiyojlari aniqlash imkoniyati.

Ta'lim sifati har bir davlatning barqaror rivojlanishi va iqtisodiy taraqqiyotida muhim omillardan biri hisoblanadi. Xalqaro baholash dasturlari hukumatlarga ta'lim tizimidagi muammolarni aniqlash, ularni hal etish va ta'lim sifatini oshirishga yo'naltirilgan qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Shunday baholash dasturlaridan biri EGRA (Early Grade Reading Assessment) va EGMA (Early Grade Mathematics Assessment) hisoblanadi. Ushbu dasturlar boshlang'ich sinf o'quvchilarining asosiy bilim va ko'nikmalarini baholashga qaratilgan bo'lib, hukumatlarning ta'lim siyosatini shakllantirish va takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

1. EGRA (Boshlang'ich sinflar uchun o'qish baholash tizimi)

EGRA dasturi erta yoshdagi bolalarning o‘qish ko‘nikmalarini baholash uchun ishlab chiqilgan. Dastur bolalarning:

- Harflarni taniy olish qobiliyati
- So‘zlarni to‘g‘ri va tez o‘qish darajasi
- Matnni o‘qib tushunish qobiliyati
- Savodxonlik asoslari (ovoz chiqarib o‘qish, talaffuz, intonatsiya)

kabi ko‘rsatkichlarini o‘lchaydi. Ushbu baholash tizimi o‘quvchilarning savodxonligi darajasini aniqlash orqali hukumatlarga ta‘lim tizimidagi kamchiliklarni bartaraf etishda yordam beradi.

2. EGMA (Boshlang‘ich sinflar uchun matematika baholash tizimi)

EGMA dasturi o‘quvchilarning boshlang‘ich matematik ko‘nikmalarini baholashga qaratilgan bo‘lib, quyidagi jihatlarni o‘z ichiga oladi:

- Raqamlarni taniy olish va ulardan foydalanish
- Qo‘shish va ayirish amallari
- Shakllarni aniqlash va tahlil qilish
- Muammolarni yechish qobiliyati
- Sonlar orasidagi bog‘liqlikni tushunish

EGMA baholash natijalari asosida ta‘lim muassasalarining matematik ta‘lim sifati o‘lchanadi va hukumat tegishli islohotlarni amalga oshirishga yo‘naltiriladi.

Hukumat qarorlarining mazmun va mohiyati

Xalqaro baholash dasturlari, jumladan, EGRA va EGMA natijalari hukumatlarga ta‘lim tizimining zaif va kuchli tomonlarini aniqlashda yordam beradi. Shu asosda hukumatlar quyidagi yo‘nalishlarda qarorlar qabul qiladi:

1. Ta‘lim sifatini baholash va monitoring qilish

Hukumat EGRA va EGMA natijalaridan foydalanib, ta‘lim sifati bo‘yicha umumiy tasavvurga ega bo‘ladi. Agar natijalar past bo‘lsa, o‘quv jarayonini yaxshilash uchun chora-tadbirlar ishlab chiqiladi.

2. Ta‘lim siyosatini shakllantirish va isloh qilish

Baholash natijalari ta‘lim tizimini isloh qilish uchun ma‘lumotlar bazasi bo‘lib xizmat qiladi. Hukumatlar dasturlarni yangilash, ta‘lim dasturini takomillashtirish va zamonaviy o‘quv metodikalarini joriy etish bo‘yicha qarorlar qabul qiladi.

3. O‘qituvchilar malakasini oshirish

Agar EGRA va EGMA natijalari o'qitish sifatining yetarli darajada emasligini ko'rsatsa, hukumat o'qituvchilarni qayta tayyorlash, seminarlar o'tkazish va metodik qo'llanmalarni ishlab chiqish kabi choralarni amalga oshiradi.

4. Darslik va o'quv materiallarini ishlab chiqish

Baholash natijalaridan kelib chiqib, hukumat o'quvchilarning ehtiyojlariga mos keladigan yangi darsliklar va ta'lim resurslarini ishlab chiqish to'g'risida qaror qabul qiladi.

5. Moliyalashtirish va resurslarni taqsimlash

EGRA va EGMA natijalari asosida hukumat ta'limga ajratiladigan mablag'larni samarali taqsimlash imkoniga ega bo'ladi. Masalan, natijalar past bo'lgan hududlarda qo'shimcha resurslar va o'qitish dasturlari joriy etilishi mumkin.

Adabiyotlar:

1. Hikmatovna, M. N. (2023). Goals and Tasks of Education. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(9), 360-362.
2. Hikmatovna, M. N. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARDA TEXNOLOGIYA FANINI O'QITISH JARAYONIDA QO'LLANILADIGAN METOD VA VOSITALAR. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 1(5), 339-344.
3. Hikmatovna, M. N. (2023). Tarbiyaning Maqsad Va Vazifalari. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(9), 386-388.
4. Mahmudova, N. H. (2023). Influence of family environment on personal socialization. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(10), 440-446.
5. Nigora Hikmatovna Mahmudova. (2023). BASIC TASKS OF TEACHING THE SCIENCE OF "EDUCATION" IN PRIMARY GRADES. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(10), 447-452.
6. Hikmatovna, M. N. (2024). Shaxs kamoloti ijtimoiy-biologik hodisa, pedagogik jarayon obyekt va subyekt sifatida. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 2(1), 31-43.
7. Mahmudova Nigora Hikmatovna. (2024). INFLUENCE OF FAMILY ENVIRONMENT ON PERSONAL SOCIALIZATION. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 164-170.
8. Hikmatovna, M. N. (2024). CONTENT OF THE INTERNATIONAL ASSESSMENT PROGRAM. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 2(2), 88-94.
9. Hikmatovna, M. N. (2024). Teaching of specialized subjects in primary education. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(2), 453-460.
10. Hikmatovna, M. N. (2024). Boshlang'ich ta'limda mutaxassislik fanlarini o'qitish. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(2), 445-452.
11. Махмудова Нигора Хикматовна. (2024). Преподавание профильных предметов в начальной школе. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(2), 436-444.

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

12. Икромова, С. А. (2024). ЭТАПЫ РАЗВИТИЯ ПСИХОЛОГИИ В ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕКА. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 26-31.

13. Икромова, С. А. (2024). INTELLEKT VA IQBOL: KOGNITIV PSIXOLOGIYA. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 99-104.

14. Икромова, С. А. (2024). ОСНОВНЫЕ ОБЩИЕ ПОНЯТИЯ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПСИХОЛОГИИ. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 20-25.

15. Икромова, С. А. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МОЛОДЕЖИ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ КРИЗИСЫ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 29-35.

16. Икромова, С. А. (2024). ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ ПРОЦЕССЫ И ПАМЯТЬ ЧЕЛОВЕКА. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 59-65.

17. Икромова, С. А. (2024). PSIXOLOGIK SALOMATLIK VA UNING JAMIYATDAGI ROLI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 93-98.

18. Икромова, С. А. (2024). КОНСУЛЬТИРОВАНИЕ И ТЕРАПИЯ ЛЮДЕЙ В СОЦИАЛЬНОЙ СРЕДЕ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 8-14.

19. Toymurodov, A. (2023, December). MODERN INTERPRETATION OF PSYCHODIAGNOSTICS AND PSYCHOCORRECTION OF EXTREME SITUATIONS. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" SCIENTIFIC ADVANCES AND INNOVATIVE APPROACHES"* (Vol. 1, No. 5, pp. 71-79).

20. Toymurodov, A. (2023). BASICS OF PROVIDING PSYCHOLOGICAL SERVICES TO MILITARY PERSONNEL. *Академические исследования в современной науке*, 2(24), 148-152.